

Súd: Najvyšší správny súd Slovenskej republiky
Spisová značka: 32Dz/2/2023
Identifikačné číslo spisu: 9623200375
Dátum vydania rozhodnutia: 16. marca 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Marián Fečík
Funkcia: predseda senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:9623200375.1

UZNESENIE

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v námietkovom senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mariána Fečíka a členov senátu JUDr. Anity Filovej a JUDr. Michala Matulníka, PhD., v disciplinárnej veci proti disciplinárne obvinenej: B. N. K., nar. X. Y. XXXX, bytom Z. XXXX/X, XXX XX K., sudkyni U. A. K. T., v disciplinárnom konaní začatom na návrh ministerky spravodlivosti Slovenskej republiky pre disciplinárne previnenie podľa § 116 ods. 1 písm. a) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov, o námietke zaujatosti vznesenej disciplinárne obvinenou proti sudcovi prof. JUDr. Jurajovi Vačokovi, PhD. v konaní vedenom na Najvyššom správnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 31D/16/2022, takto

r o z h o d o l :

Sudca disciplinárneho senátu 31D Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky prof. JUDr. Juraj Vačok, PhD. podľa § 24 ods. 2 zákona č. 432/2021 Z.z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (disciplinárny súdny poriadok) v spojení s § 4 disciplinárneho súdneho poriadku a § 31 Trestného poriadku n i e j e v y l ú č e n ý z vykonávania úkonov disciplinárneho konania v disciplinárnej veci vedenej na Najvyššom správnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 31D/16/2022.

O d ô v o d n e n i e

I.

1. Ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerka spravodlivosti“ alebo „disciplinárna navrhovateľka“) podala 23. júna 2022 návrh na začatie disciplinárneho konania (ďalej len „disciplinárny návrh“) proti B. N. K. - sudkyni U. A. K. T., za skutok bližšie opísaný v disciplinárnom návrhu, ktorým sa mala disciplinárne obvinená dopustiť disciplinárneho previnenia podľa § 116 ods. 1 písm. a) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení

niektorých zákonov s tým, že navrhovaným disciplinárnym opatrením je napomenutie. Tejto veci bola na Najvyššom správnom súde Slovenskej republiky pridelená sp. zn. 31D/16/2022.

2. Dňa 13. marca 2023 podala disciplinárne obvinená námietku zaujatosti proti sudcovi prof. JUDr. Jurajovi Vačokovi, PhD. z dôvodu jeho zaujatosti vo vzťahu k osobe disciplinárnej navrhovateľky. V námietke zaujatosti uviedla, že „z verejne dostupných zdrojov som sa dňa 09.03.2023 dozvedela, že sudca NSS SR a člen senátu 31D, v ktorom je v danej disciplinárnej veci aj sudcom spravodajcom, bol v čase kedy bola ministerkou spravodlivosti Mgr. Mária Kolíková, členom osobitnej komisie pre veci vyplývajúce zo zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám.“ Podľa disciplinárne obvinenej vzhľadom na to, že členov rozkladovej komisie vymenúva a odvoláva minister spravodlivosti a členstvo je nezastupiteľné a viazané na osobu, si prof. JUDr. Juraja Vačoka, PhD. vybrala ministerka spravodlivosti preto, lebo k nemu prechováva dôveru nielen vo vzťahu k jeho odbornosti, ale aj k jeho osobe. Práve ministerka spravodlivosti je pritom v danej veci disciplinárnou navrhovateľkou. Disciplinárne obvinená ďalej uviedla, že „moje obavy zo zaujatosti Prof. Vačoka podporuje aj jeho postup voči mojej osobe, pre ktorý som podala na Prof. Vačoka sťažnosť predsedovi Najvyššieho správneho súdu SR a podnet na začatie disciplinárneho konania. Prof. Vačok svojím konaním v súvislosti s mojou žiadosťou o odročenie pojednávania a jeho požiadavkou na preukázanie dôvodnosti mojej žiadosti pristúpil k veľmi neštandardnému postupu, zrejme s cieľom za každú cenu dosiahnuť, aby sa pojednávanie nariadené na 28.02.2023 o 09:30 hod. konalo v mojej neprítomnosti.“

3. K vznesenej námietke zaujatosti sa dňa 13. marca 2023 vyjadril sudca prof. JUDr. Juraj Vačok, PhD., ktorý zdôraznil, že členom rozkladovej komisie ministra spravodlivosti Slovenskej republiky bol v rokoch 2016-2021, pričom predmetná funkcia bola čisto čestnou funkciou, na ministerstve či ministrovi nebol dotknutý sudca ekonomicky a ani inak závislý. Mgr. Máriu Kolíkovú sudca prof. JUDr. Juraj Vačok, PhD. pozná osobne a subjektívne sa necíti byť vo vzťahu k nej zaujatý a o jeho vzťahu s ňou už bolo rozhodované vo veci sp. zn. 2 Stk 2/2022, kde nebol vylúčený. Rovnako dodal, že námietka súvisiaca s členstvom v rozkladovej komisii ministra spravodlivosti Slovenskej republiky bola tiež už posudzovaná a to v uznesení Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 33Dz/2/2023 z 2. marca 2023, ktorým nebol vylúčený.

II.

4. Disciplinárne konanie vo veci sudcov procesne upravuje disciplinárny súdny poriadok s čiastočnou subsidiaritou Trestného poriadku (§ 4 disciplinárneho súdneho poriadku), pričom podľa predmetného ustanovenia sa na konania podľa disciplinárneho súdneho poriadku vzťahujú aj ustanovenia Trestného poriadku o vylúčení súdu a iných osôb, a to v prípade „ak tento zákon [rozumej disciplinárny súdny poriadok] neustanovuje inak a ak to povaha veci pripúšťa“ a ustanovenie § 4 disciplinárneho súdneho poriadku zároveň definuje aplikáciu ustanovení Trestného poriadku „primerane“. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky teda námietku zaujatosti preskúmal primerane aplikujúc ustanovenie § 31 ods. 1 Trestného poriadku.

5. Podľa § 24 ods. 1 disciplinárneho súdneho poriadku, ak nastanú okolnosti, ktoré môžu zakladať dôvod zaujatosti predsedu disciplinárneho senátu, sudcov disciplinárneho senátu, prísediacich alebo sudcov senátu, ktorý rozhoduje o odvolaní proti disciplinárnemu rozhodnutiu, môže navrhovateľ, disciplinárne obvinený alebo jeho obhajca namietat' ich zaujatosť. Námietku zaujatosti je potrebné uplatniť najneskôr do siedmich dní, odkedy sa dotknutý subjekt o dôvodoch zaujatosti dozvedel; na neskôr oznámenú námietku zaujatosti sa neprihliada.

6. Podľa § 24 ods. 2 disciplinárneho súdneho poriadku o námietke zaujatosti a o oznámení predsedu disciplinárneho senátu, sudcu disciplinárneho senátu alebo prísediaceho o ich zaujatosti rozhodne trojčlenný senát najvyššieho správneho súdu určený náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov schválených ministerstvom spravodlivosti do siedmich dní od predloženia veci.

7. Podľa § 4 disciplinárneho súdneho poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak a ak to povaha veci nevyklučuje, na disciplinárne konanie sa primerane použijú ustanovenia Trestného poriadku o základných zásadách trestného konania, o spoločnom konaní, o vylúčení súdu a iných osôb, o obhajcovi, o úkonoch trestného konania, o dokazovaní, o rozhodovaní súdu, o hlavnom pojednávaní, o odvolaní, o dohode o uznaní viny a prijatí trestu, o obnove konania a o trovách trestného konania.

8. Podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca (ďalej len „prísediaci“), prokurátor, policajt, probačný a mediálny úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník, asistent prokurátora a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

9. Z § 24 ods. 2 disciplinárneho súdneho poriadku vyplýva, že rozhodovanie o zaujatosti sudcu disciplinárneho senátu môže byť iniciované námietkou vznesenou navrhovateľom, disciplinárne obvineným alebo jeho obhajcom, resp. oznámením podaným samotným sudcom. Zatiaľ čo námietku zaujatosti je potrebné uplatniť najneskôr do siedmich dní, odkedy sa dotknutý subjekt o dôvodoch zaujatosti dozvedel, pričom na neskôr oznámenú námietku zaujatosti sa neprihliada (§ 24 ods. 2 druhá veta disciplinárneho súdneho poriadku), oznámenie o skutočnostiach, ktoré by mohli nasvedčovať jeho zaujatosti, by mal sudca podať bezprostredne po ich zistení, pričom z povahy veci je zrejmé, že vo vzťahu k takémuto oznámeniu neprichádza do úvahy jeho procesné nezohľadňovanie z dôvodu oneskoreného podania.

10. Keďže disciplinárne obvinená odôvodnila podanie námietky zaujatosti získaním informácie z bližšie nešpecifikovaného verejne dostupného zdroja, námietkový senát akceptoval takúto námietku ako včas podanú, keďže pri verejne dostupných informáciách nemožno vo všeobecnosti jednoznačne stanoviť moment, kedy sa určitá osoba s nimi oboznámila.

III.

11. Účelom právnej úpravy vylúčenia z vykonávania úkonov disciplinárneho konania je prispieť k nestrannému pojednaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska aplikovateľnej právnej normy je právne významný vzťah sudcu, a to buď: (i) k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď má sudca osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne - napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom, vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť); (ii) k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)]; (iii) k zástupcom účastníkov konania. Pomer k veci ako okolnosť spochybňujúca nezaujatosť sudcu predpokladá situáciu, keď sudca je právne zainteresovaný na výsledku konania. O pomere k účastníkovi alebo k zástupcovi ako okolnosti vzbudzujúcej pochybnosti o nezaujatosti sudcu možno uvažovať, ak sa zakladá na príbuzenstve, či iných kladných alebo záporných vzťahoch sudcu k účastníkom alebo k ich zástupcom. Zákom predpokladané dôvody podmieňujúce zaujatosť alebo nezaujatosť sudcu na pojednanie a rozhodnutie pridelenej veci musia vyplývať z objektívnych skutočností. Pre vylúčenie sudcu z pojednania a rozhodnutia veci nepostačujú subjektívne pocity, respektíve domnienky účastníka konania, z dôvodu ktorých tvrdí, že má pochybnosti o nezaujatosti sudcu na pojednanie a rozhodnutie veci. Zaujatosť konkrétneho sudcu v prejednávanej veci musí vyplývať z objektívnych okolností podmieňujúcich jeho vzťah k predmetu konania alebo jeho vzťah k účastníkom tohto konania alebo k ich zástupcom.

12. Z ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že pre vylúčenie sudcu z pojednania a rozhodovania vo veci je rozhodné, ak možno mať so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom (resp. iným osobám alebo dotknutým orgánom), pochybnosti o jeho nezaujatosti, dôvodnosť ktorých musí však vyplývať z

objektívne preukázateľných skutočností. Neustrannosť treba skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska neustrannosti, t.j. v danom prípade treba zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad, a z objektívneho hľadiska neustrannosti, t.j. v danom prípade treba zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkoľvek pochybnosti v danom smere. V prípade subjektívneho hľadiska neustrannosti sa neustrannosť sudcu predpokladá až do predloženia dôkazu opaku (Piersach v. Belgicko - rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 1. októbra 1982). Existencia neustrannosti musí teda byť určená podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, t.j. zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (pozri rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp.zn. III. ÚS 16/00). Neustrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Neustrannosť sudcu je zvyčajne definovaná ako „absencia predsudku alebo zaujatosti v konkrétnej veci.“ Za objektívne pritom nemožno považovať to, ako sa neustrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci pristupuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, k účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine iura et studio“, teda nezávisle a nestranné. Predpokladom skutočného uplatnenia zásady rovnosti účastníkov v konaní a zaistenia záruk zákonného a spravodlivého rozhodnutia je, aby v konaní konal a rozhodoval sudca nezaujatý, ktorý nie je v žiadnom osobnom vzťahu k účastníkom a k ich zástupcom, a ktorý nie je žiadnym spôsobom zainteresovaný na výsledku konania. V súlade s tým zákon vo vyššie citovanej právnej úprave stanoví ako dôvody vylúčenia sudcu jeho pomer k veci, k účastníkom alebo ich zástupcom. Zákon zakladá vylúčenie sudcu na existencii určitého dôvodu vymedzeného takými konkrétno označenými a zistenými skutočnosťami, vo svetle ktorých sa javí sudcova nezaujatosť pochybnou. Vylučuje sa tým subjektívny pohľad na vylúčenie sudcu.

13. V tejto súvislosti námietkový senát upriamuje pozornosť na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. III. ÚS 47/05, v ktorom ústavný súd vyslovil právny záver, že „obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, to znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci“. Ústavný súd Slovenskej republiky neustrannosť sudcu judikoval aj v ďalších rozhodnutiach (pozri bližšie napr. sp. zn. III. ÚS 71/97, I. ÚS 73/97).

14. I keď disciplinárny súdny poriadok a obdobne i Trestný poriadok spájajú vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti [vid'. tiež zásady prijaté judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva najmä vo veci Delcourt v. Belgicko, podľa ktorých spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („justice must not only be done, it must also be seen to be done“)], nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelennej veci len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom objektívne, nezaujato a spravodlivo. Preto k vylúčeniu sudcov z prejednávania a rozhodovania veci môže dôjsť len vtedy, keď ich vzťah k veci, k účastníkom alebo ich k zástupcom dosiahne takú intenzitu, že nebudú schopní nezávisle a nestranné rozhodovať.

15. V zmysle opísaných východísk námietkový senát posudzoval skutočnosti uvedené v námietke zaujatosti vznesenej disciplinárne obvinenou proti sudcovi prof. JUDr. Jurajovi Vačokovi, PhD., členovi senátu 31D Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky.

IV.

16. Vo vzťahu k subjektívnemu hľadisku zaujatosti neboli zo strany námietkového senátu zistené žiadne skutočnosti, ktoré by spochybňovali vzťah sudcu k veci, účastníkom konania alebo ich zástupcom. Podľa názoru námietkového senátu dôvod na vylúčenie sudcu prof. JUDr. Juraja Vačoka, PhD. nezakladá sama o sebe tá skutočnosť, že uvedený sudca účastníka konania - disciplinárnu navrhovateľku pozná. Nejedná sa totiž o žiaden bližší osobný vzťah. Na tomto závere nič nemení ani skutočnosť bývalej kariérnej činnosti prof. JUDr. Juraja Vačoka, PhD. v rozkladovej komisii ministra spravodlivosti. Aj s odkazom na právne závery obsiahnuté v rozhodnutiach iných námietkových senátov Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky napr. v uzneseniach sp. zn. 33Dz/7/2022 zo dňa 28. februára 2022 a sp. zn. 33Dz/9/2022 zo dňa 25. apríla 2022, samotná skutočnosť, že sudca disciplinárneho senátu bol v určitom pracovnom vzťahu s ministerkou spravodlivosti bez ďalšieho nemôže zakladať dôvod na vylúčenie sudcu, pretože „aj v uvedenom prípade je totiž nevyhnutné skúmať vzťah sudcu k veci alebo osobám zúčastneným na konaní. K tomu, aby bol aj v takomto prípade dôvod na vylúčenie sudcu je preto nutná existencia ďalších relevantných okolností, ktoré by vzťah sudcu voči disciplinárne obvinenému alebo k veci zmenili natoľko, že by z neho bolo možné vyvodit' legitímne pochybnosti o jeho nestrannosti... Ak nezakladajú vždy objektívnu pochybnosť o nezaujatosti sudcu vzťahu priateľské či kolegiálno-priateľské (napr. bod 8 uznesenia Najvyššieho správneho súdu Českej republiky zo dňa 12.4.2018, čj. Nao 55/2018- 47 a tam citovaná judikatúra), platí to o to viac preto pre vzťah čisto pracovný“. Uvedené je o to relevantnejšie, že od podania disciplinárneho návrhu došlo k zmene vo funkcii ministra spravodlivosti, ktorú už v súčasnosti nevykonáva Mgr. Mária Kolíková.

17. Námietkový senát konštatuje, že disciplinárne obvinená nepredložila žiadne relevantné tvrdenie alebo dôkaz o osobitnom vzťahu sudcu prof. JUDr. Juraja Vačoka, PhD. k ministerke spravodlivosti, ktoré by bolo spôsobilé legitimizovať jeho bývalé pôsobenie v rozkladovej komisii ako dôvod pre jeho vylúčenie.

18. Pokiaľ disciplinárne obvinená poukazovala na „neštandardný“ postup sudcu prof. JUDr. Juraja Vačoka, PhD. pri odročení ústneho pojednávania nariadeného na 28. februára 2023 o 09.30 hod., dáva námietkový senát do pozornosti, že procesný postup sudcu nie je dôvodom na vylúčenie sudcu v konaní - a contrario § 31 Trestného poriadku (obdobne tiež rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 401/2020 zo dňa 27. augusta 2020, bod 19). Samotná nespokojnosť disciplinárne obvinenej s procesným postupom sudcu prof. JUDr. Juraja Vačoka, PhD. v konaní sp. zn. 31D/16/2022 preto nezakladá dôvod na jeho vylúčenie v predmetnej veci.

19. Dôvody na vylúčenie sudcu prof. JUDr. Juraja Vačoka, PhD. neboli zistené ani vo vzťahu k objektívnemu hľadisku zaujatosti. Opísaná intenzita vzťahu medzi sudcom a ministerkou spravodlivosti vzhľadom na jej pracovný základ a absenciu hlbších osobných väzieb preto nebola spôsobilá vyvolať pochybnosti v tom smere, že sa rozhodovanie sudcu nemusí javiť ako nezaujaté či nestranné. Námietkový senát v tejto súvislosti zdôrazňuje, že pre záver o spochybnení zdania nezaujatosti u sudcu by museli byť naplnené ďalšie relevantné okolnosti. Žiadne takéto však námietkový senát nezistil a tieto nevyplývali ani z podanej námietky zaujatosti.

20. Pri posudzovaní dôvodov, ktoré by mohli viesť k vylúčeniu sudcu prof. JUDr. Juraja Vačoka, PhD., preto námietkový senát neidentifikoval dôvody pre vylúčenie sudcu tak vo vzťahu k subjektívnemu hľadisku a ani objektívnemu hľadisku zaujatosti.

21. Vzhľadom na vyššie uvedené dospel námietkový senát k záveru, že zistené skutočnosti nezakladajú dôvod na vylúčenie sudcu prof. JUDr. Juraja Vačoka, PhD. z vykonávania úkonov disciplinárneho konania v disciplinárnej veci vedenej na Najvyššom správnom súde Slovenskej republiky pod sp.zn. 31D/16/2022.

22. Námietkový senát súčasne poukazuje na rozhodnutie iného námietkového senátu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 33Dz/2/2023 z 2. marca 2023, ktorým v obdobnej veci rovnako nedošlo k vylúčeniu sudcu prof. JUDr. Juraja Vačoka, PhD.

23. Toto rozhodnutie prijal námietkový senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (v zložení podľa § 24 ods. 2 disciplinárneho súdneho poriadku) v pomere hlasov 3:0 (§ 163 ods. 4 v spojení s § 180 Trestného poriadku).

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.